

ผลของการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ต่อความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล

นิตยา กออิสรานูภาพ, พย.ม.^{*a}, วรวิษา สํารานูเนตร, พย.ม.^{**},
วรินทร์ธ โพธารินทร์, พย.ม.^{**}

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 2 จำนวน 154 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และแบบวัดความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการทดสอบ Paired t-test

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลหลังการเรียน (\bar{X} =78.86, SD=8.07) สูงกว่าก่อนเรียน (\bar{X} =49.84, SD=8.53) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การสอนการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีประสิทธิภาพส่งผลให้นักศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้มากขึ้น

คำสำคัญ: การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์; นักศึกษาพยาบาล; ปฏิบัติการพยาบาล

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

** อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

^a Corresponding author: นิตยา กออิสรานูภาพ Email: nittaya@smnc.ac.th

รับบทความ: 14 ส.ค. 68; รับบทความแก้ไข: 22 ส.ค. 68; ตอปรับตีพิมพ์: 22 ส.ค. 68; ตีพิมพ์ออนไลน์: 12 ก.ย. 68

The Effect of Evidence-Based Nursing Practice Instruction on the Ability to Apply Research Findings in Nursing Practice

Nittaya Kor-issaranuphab, M.N.S.^{*a}, Wanwisa Samrannet, M.N.S.^{**},
Warantron Potarin, M.N.S.^{**}

Abstract

This quasi-experimental research with a one-group pretest–posttest design aimed to compare nursing students’ ability to apply research findings in nursing practice before and after participating in evidence-based nursing practice instruction. The samples consisted of 154 third-year Bachelor of Nursing students from Srimahasarakham Nursing College enrolled in the Adult and Elderly Nursing Practice 2 course. Research instruments included an evidence-based nursing practice instructional model and an assessment tool measuring the ability to apply research findings in nursing practice. Data were analyzed using descriptive statistics and the paired t-test.

The results revealed that the mean score for the ability to apply research findings in nursing practice (\bar{X} =78.86, SD=8.07) was significantly higher than before intervention (\bar{X} =49.84, SD=8.53) at $p<0.01$. The findings indicate that evidence-based nursing practice instruction effectively enhances nursing students’ capacity to utilize research findings in clinical practices.

Keywords: Evidence-based nursing practices; Nursing students; Nursing practices

* Assistant Professor, Srimahasarakham Nursing College, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute

** Lecturer, Srimahasarakham Nursing College, Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute

Corresponding author: Nittaya Kor-issaranuphab Email: nittaya@smnc.ac.th

Received: Aug. 14, 25; Revised: Aug. 22, 25; Accepted: Aug. 22, 25; Published Online: Sep. 12, 25

บทนำ

สมรรถนะหลักของบุคลากรที่มีสุขภาพอย่างหนึ่ง คือ สมรรถนะด้านการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ การบูรณาการงานวิจัยมาใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ถือเป็นหลักฐานที่ดีที่สุดที่สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญทางคลินิก ความพึงพอใจและค่านิยมของผู้รับบริการ ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดี นำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินสภาพปัญหาและประเมินคุณภาพหลักฐานต่าง ๆ ก่อนนำไปปฏิบัติจริงในคลินิก โดยปัจจุบันการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล (Evidence based nursing: EBN) เป็นวิธีการที่ช่วยให้การตัดสินใจและการปฏิบัติการพยาบาลมีคุณภาพ จากการผสมผสานระหว่างงานวิจัยและความเชี่ยวชาญการพยาบาลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาทางการพยาบาล การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล การตีความ การประเมินข้อมูลที่ปรากฏเป็นหลักฐานที่มีความเชื่อถือได้ และการนำหลักฐานนั้นไปประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อการแก้ปัญหาทางการพยาบาล ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพในการบริการ โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ทางการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ⁽¹⁻³⁾

ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์มีการบูรณาการการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านการพัฒนาสมรรถนะทางการพยาบาล คือการตระหนักในความสำคัญของการวิจัยต่อการพัฒนาการพยาบาลและสุขภาพ ตลอดจนเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ จากการทบทวนลักษณะของนักศึกษาพยาบาลในปัจจุบันพบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือเรียนรู้ได้จากการได้เห็น การได้ยิน การเขียน และการลงมือปฏิบัติ⁽⁴⁾ ซึ่งการจัดรูปแบบการเรียนรู้ควรจัดให้มีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ใช้ทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลาย คือ การสืบค้น การอ่าน การตีความและการคิดแก้ปัญหา⁽⁵⁾ รวมถึงนักศึกษาจะได้มีการตั้งคำถาม เพื่อการสืบค้นให้ได้ความรู้จากคำตอบและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติได้ ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ ความเข้าใจด้วยความคิดที่เป็นอิสระของตนเอง⁽⁶⁾ ดังนั้น การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการเรียนการสอนจึงเป็นทักษะพื้นฐาน ที่นักศึกษาพยาบาลควรได้รับการฝึกฝน เพื่อความพร้อมในการเป็นพยาบาลที่ใช้ความรู้ที่ทันสมัย เข้าใจการเปลี่ยนแปลง และสามารถพัฒนาคุณภาพการพยาบาลที่ครอบคลุม ตลอดจนสามารถทำงานร่วมกับสหวิชาชีพได้⁽⁷⁾ ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะหลักของผู้สำเร็จการศึกษาที่สภาการพยาบาลได้กำหนดไว้ในด้าน วิชาการและการวิจัย คือ 1) ตระหนักถึงสิ่งที่ตนไม่รู้ และมีคำถามที่เกิดจากการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ 2) สืบค้นความรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม สรุปประเด็นความรู้จาก ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่ไม่ซับซ้อนและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ 3) สรุปประเด็นความรู้จากประสบการณ์ของตนเองได้ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ในการปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงาน ผู้เกี่ยวข้อง ในการพัฒนางาน และแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน 5) ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ หน่วยงานและสังคมโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้ถูกวิจัย และคำนึงถึงจรรยาบรรณนักวิจัย 6) ประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาล⁽⁸⁾

แนวทางการสอนการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence based practice: EBP) ในแต่ละสถาบันมีความแตกต่างกัน แต่มีความเห็นร่วมกันว่ามีความจำเป็นในการผลิตนักศึกษาพยาบาลให้เป็นบุคลากรสุขภาพที่มีประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากการวิจัย ซึ่งการนำผลการวิจัยไปใช้อาจมีความหมายคาบเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์หรือบางครั้งอาจใช้เหมือนกัน⁽⁹⁾ สำหรับขั้นตอนของ EBP ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินสภาพปัญหา 2) การตั้งคำถาม 3) ค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ 4) ประเมินคุณภาพหลักฐาน 5) การนำไปใช้ และ 6) การประเมินผลการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติ^(1,10)

วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคามเชื่อว่า การพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดูแลสุขภาพของผู้รับบริการอย่างเป็นองค์รวม ร่วมกับการทำงานกับสหสาขาวิชาชีพและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกชั้นเรียน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาและค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ตามอัตลักษณ์คุณธรรมตามที่สถาบันกำหนด มีความรอบรู้และมีสมรรถนะทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์ มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ มีวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์ มีทักษะการใช้ชีวิตสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ใฝ่รู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต และประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและวิกฤติที่เกิดขึ้นได้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต⁽¹¹⁾

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการผลของการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ต่อความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อผู้รับบริการต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 2 โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ตามขั้นตอนของ Flemming & Fenton⁽¹⁰⁾ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ระบุสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอน (Identifying uncertainty), 2) ตั้งคำถาม (Asking answerable questions), 3) ค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ (Searching for research evidence), 4) ประเมินคุณภาพงานวิจัย (Critically appraising the research), 5) นำไปปฏิบัติ (Implementation) และ 6) ตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Auditing)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีความแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง (Quasi-experimental one group pretest-posttest design)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 2 ทุกคน จำนวน 154 คน

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ พัฒนาโดยทีมผู้วิจัยและอาจารย์ผู้สอน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลจำนวน 2 ชุด โดยผู้วิจัยสร้างแบบวัดความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ในหลักสูตร⁽¹¹⁾

การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยทีมผู้วิจัยและอาจารย์ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน หลังจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดประเด็นปัญหาทางคลินิก/การพยาบาล 2) การสืบค้นข้อมูล 3) การประเมินคุณภาพของผลงาน 4) การนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาล และ 5) การประเมินผลลัพธ์และปรับปรุงพัฒนา โดยแบบวัดความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลเป็นแบบทดสอบอัตนัยจำนวน 2 ชุดที่เป็นคู่ขนานกัน โดยให้คะแนนเต็ม 100 คะแนน กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนวัดความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล คือ 76-100 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก 51-75 คะแนน อยู่ในระดับดี 26-50 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้ และ 0-25 คะแนน อยู่ในระดับปรับปรุง⁽¹²⁾ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยใช้เกณฑ์การหาดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Item objective congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ค่า IOC เท่ากับ 0.8 นำมาปรับแก้และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Try out) 30 ราย จากนั้นนำแบบวัดความสามารถชุดที่ 1 และชุดที่ 2 และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ทั้ง 2 ชุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ในชั่วโมงปฐมนิเทศรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 2 หัวหน้าโครงการวิจัยชี้แจงให้นักศึกษาทราบ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสอนโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ หลังจากนั้นให้นักศึกษาตอบแบบวัดความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล (Pre-test) ใช้เวลาประมาณ 30 นาที
2. ผู้วิจัยเป็นผู้สอนหลักตามขั้นตอนของการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยมีอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติประจำกลุ่ม ร่วมสังเกตการสอน และช่วยสอนภาคปฏิบัติในหออผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งผู้วิจัยมีการควบคุมติดตามการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์แต่ละกลุ่มเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยจัดประชุมเตรียมอาจารย์ผู้สอนก่อนการดำเนินการวิจัย ใช้เวลาในการสอนสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมงตามตารางที่ 1
3. หลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอน ในชั่วโมงประเมินผลการจัดการเรียนสอนนักศึกษาตอบแบบสอบถาม (Post-test) โดยใช้เวลาประมาณ 30 นาที

ตารางที่ 1 ขั้นตอนของการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์

ขั้นตอน	สัปดาห์ที่	กิจกรรม
1) การประเมินสภาพปัญหา	1	มอบหมายให้นักศึกษาดูแลผู้ป่วยตามสถานการณ์จริง อาจารย์ผู้สอนตั้งคำถามกระตุ้นให้นักศึกษาระบุประเด็นสำคัญเพื่อสรุปเป็นสถานการณ์ที่สนใจจะค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์
2) การตั้งคำถาม		นำสถานการณ์จากขั้นตอนที่ 1 มาตั้งคำถามตาม PICO เพื่อนำสู่การสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์
3) ค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์	2	สืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยนักศึกษาสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตวารสาร โดยกำหนดให้เป็นบทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อาจารย์เป็นที่ปรึกษาในการอ่านและทำความเข้าใจบทความวิจัย
4) ประเมินคุณภาพหลักฐานในการปฏิบัติ		นักศึกษาอ่านและประเมินคุณภาพงานวิจัย ตามระดับความน่าเชื่อถือ อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันอภิปรายข้อค้นพบจากงานวิจัย ในประเด็นที่จะเลือกไปประยุกต์ใช้กับผู้รับบริการและวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติ
5) การนำไปใช้	3	วางแผนการปฏิบัติการพยาบาลและแผนการประเมินผลการปฏิบัติ หลังจากนั้นเตรียมผู้รับบริการ เตรียมความพร้อมของนักศึกษาและอุปกรณ์ นำมาอภิปรายกับอาจารย์ก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยมีอาจารย์ดูแลขณะปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

ตารางที่ 1 (ต่อ) ขั้นตอนของการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์

ขั้นตอน	ลำดับที่	กิจกรรม
6) การประเมินผล การใช้หลักฐาน เชิงประจักษ์	4	เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ นักศึกษา ประเมินผลตามที่วางแผนไว้ อาจประเมินระยะสั้นทันทีหลังปฏิบัติ กิจกรรม หรือประเมินภายหลังที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จากนั้น นำผลการปฏิบัติมาอภิปรายกับอาจารย์และนำเสนอผลการปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย
2. วิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ก่อนและ
หลังทดลองด้วยสถิติ Paired t-test

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยให้การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย โดยผ่านการอนุมัติจริยธรรมการวิจัย
จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม หมายเลขการรับรอง IRB SNC
07/2568 แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอน โดยหลังจากผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียด การรักษาความลับด้วย
การทำลายข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการวิจัย การไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ที่จะสามารถเกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมวิจัย การนำ
ข้อมูลไปอภิปรายเผยแพร่ในลักษณะข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลโดยรวม และเฉพาะการนำเสนอทางวิชาการเท่านั้น
ขณะเข้าร่วมการวิจัยหากผู้เข้าร่วมรู้สึกไม่สะดวกใจ หรือบอกยุติการให้ความร่วมมือในขั้นตอนใด ๆ ของ
การวิจัย และขอข้อมูลกลับได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องบอกเหตุผล อีกทั้งการเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือการปฏิเสธ
จะไม่มีผลต่อผลการเรียน ผู้วิจัยอธิบายข้อมูลและเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยและให้เวลาในการคิดทบทวน
ก่อนตัดสินใจให้คำตอบด้วยความสมัครใจ มีการเซ็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 94.81 เพศชายจำนวน 8 คน
คิดเป็นร้อยละ 5.19

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล
หลังการเรียนโดยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้
สูงกว่าก่อนการเรียนทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการกำหนดประเด็นปัญหาทางคลินิก/
การพยาบาล (\bar{X} =16.23, SD=2.76) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ ก่อนและหลังเรียน (n=154)

ความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ ในการปฏิบัติการพยาบาล	ก่อนเรียน		หลังเรียน	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1. ด้านการกำหนดประเด็นปัญหาทางคลินิก/การพยาบาล	10.71	1.75	16.23	2.76
2. ด้านการสืบค้นข้อมูล	9.90	2.94	16.20	3.03
3. ด้านการประเมินคุณภาพของผลงาน	9.22	3.08	15.75	2.73
4. ด้านการนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาล	9.58	2.62	15.55	2.83
5. ด้านการประเมินผลลัพธ์และปรับปรุงพัฒนา	10.55	1.67	15.06	2.86

เมื่อเปรียบเทียบ การสอนปฏิบัติการพยาบาลรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 2 โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม และวัดความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้แบบวัดความสามารถชุดที่ 1 ก่อนการเรียน และชุดที่ 2 หลังการเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ ก่อนและหลังเรียน (n=154)

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	SD	t	df	p-value
ก่อนเรียน	49.84	8.53	37.92	153	0.00
หลังเรียน	78.86	8.07			

การอภิปรายผล

ความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการเรียนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ผลการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลก่อนการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ หลังการเรียนโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก นักศึกษามีความสามารถ ในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ส่งผลต่อความสามารถของนักศึกษาพยาบาลในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่า อุปสรรคที่พยาบาลไม่นำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลเนื่องจากขาดทักษะที่จำเป็น คือ ทักษะและความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาต่างประเทศ ทักษะด้านการวิจัย และทักษะด้านการสืบค้น⁽¹³⁾ ในแต่ละขั้นตอนของการสอนโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ คือ 1) การประเมินสภาพปัญหา 2) การตั้งคำถาม 3) ค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ 4) ประเมินคุณภาพหลักฐาน 5) การนำไปใช้ และ 6) การประเมินผลการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการ

ปฏิบัติ เป็นการฝึกให้นักศึกษาได้แสวงหาข้อมูล ความรู้ ฝึกการตั้งคำถามการสังเกต การคิดวิเคราะห์ การประเมินคุณภาพความน่าเชื่อถือของงานวิจัย และการตัดสินใจเลือกใช้งานวิจัยที่เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ นุสราน นามเดช และคณะ⁽¹⁴⁾ ศึกษาผลของการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตต่อทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาลพบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะทางปัญญาด้านการคิดวิเคราะห์และด้านการสืบค้นข้อมูลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับการศึกษาของ จรุงฤกษ์ ป้องเจริญ และคณะ⁽⁷⁾ ศึกษาผลของการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในรายวิชาปฏิบัติการบริหารทางการพยาบาลต่อทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะทางปัญญาหลังการสอนปฏิบัติการพยาบาลของกลุ่มทดลองโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหากนักศึกษามีความเข้าใจในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์จะส่งผลให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา และคณะ⁽⁹⁾ ศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพพบว่า หากพยาบาลวิชาชีพมีความเข้าใจหลักการนำไปใช้ รวมถึงความต้องการการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลอย่างต่อเนื่องจะส่งผลต่อการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้นด้วย

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ทางการสอนการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มีประสิทธิภาพส่งผลให้นักศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้มากขึ้น สามารถนำรูปแบบการสอนโดยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยและการใช้ผลการวิจัยของนักศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการเรียนการสอน

นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาทักษะของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความสามารถและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการ

เอกสารอ้างอิง

1. สุพรรณิ กัณหาดิลก, ตรีชฎา ปุ่นสำเร็จ, ชุติมา มาลัย. กลยุทธ์การสอนด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ. 2560;35(4):34-41.
2. Melnyk BM, Fineout-Overholt E, Stillwell SB, Williamson KM. Evidence-based practice: step by step: the seven steps of evidence-based practice. Am J Nurs. 2010 Jan;110(1):51-3. doi: 10.1097/01.NAJ.0000366056.06605.d2.
3. ชมพูนุท พงษ์ศิริ. การนำผลการวิจัยทางการพยาบาลไปใช้ในคลินิก. วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย. 2559;9(2):1-13.

4. ศรีนรัตน์ จันทพิมพ์, ฐิติ สัจจรวงษ์พนา, ขวัญสุดา บุญทศ, อำพน ศรีรักษา, นุศรา กาญจนบัตร. ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ. 2562;42(4):102-11.
5. นิสากร วิบูลชัย, นฤมล เอนกวิทย์, อนุชา ไทวงษ์, มลฤดี แสนจันทร์, กัญญาพัชร บัณฑิตถาวร. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในคลินิกโดยใช้วิจัยเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการพยาบาล สำหรับนักศึกษาพยาบาล. วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 2563;13(2):77-92.
6. จุฑาทิพย์ หาญกุดตุ้ม, สมภารธัชธรรม ศิโลศรีไข, สัญญา เคณาภูมิ. การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 2566;1(5):67-82.
7. จริญญาลักษณ์ ป้องเจริญ, จักรกฤษณ์ ลูกอินทร์, ดารินทร์ พนาสันต์, ลักษณ์มา ศิริกรกุล. ผลของการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในวิชาปฏิบัติการบริหารทางการพยาบาลต่อทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี. 2564;4(2):38-57.
8. ประกาศสภาการพยาบาล. สมรรถนะผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก สาขาพยาบาลศาสตร์ หลักสูตรฝึกอบรมการพยาบาลขั้นสูงระดับวุฒิบัตรและได้รับวุฒิบัตร/หนังสืออนุมัติ แสดงความรู้ความชำนาญเฉพาะทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์และการพยาบาลเฉพาะทางสาขาพยาบาลศาสตร์ [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 2567 พฤศจิกายน 5]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/004.pdf>
9. ลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา, รัชนิภรณ์ ทรัพย์กรานนท์, ประนอม โอทกานนท์. ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพ. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2559;24(3):94-103.
10. Flemming K, Fenton M. Making Sense of Research Evidence to inform Decision Making. In: Thompson C, Dowding D, editors. Clinical Decision Making and Judgement in Nursing. Edinburgh: Churchill Livingstone; 2002. p. 109-29.
11. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง 2565) [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 2567 ธันวาคม 20]. เข้าถึงได้จาก: <https://drive.google.com/file/d/13Ee3mEk4lISo-oe3FjYmwfC735a-ZwJZ/view>
12. พิชิต ฤทธิจรรณ. เกณฑ์การให้คะแนน: เครื่องมือสำหรับครูเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เที่ยงตรงและยุติธรรม. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 2562;12(1):1-16.
13. อัจฉรา คำมะทิตย์. หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล: ค้นหา วิเคราะห์ และนำไปใช้อย่างไร. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 2564;8(2):315-28.
14. นุศรา นามเดช, จิราภา บุญศิลป์, นงคาร รางแดง, ดวงดาว อุบลแย้ม. ผลของการสอนปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ในวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิตต่อทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร. 2560;33(2):111-20.